

Motion till riksdagen 2009/10:Ju274

av **Finn Bengtsson och Mikael Cederbratt (m)**

Utbildning av poliser i beteendevetenskap och psykiatri

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om vidareutbildning av poliser i beteendevetenskap och psykiatri.

Bakgrund

En likalydande motion som den nu aktuella väcktes under föregående riksår (2008/09:Ju209). Denna behandlade av utskottet i betänkande 2008/09:JuU1 varvid avslag på motionen yrkades. Detta yrkande på avslag vann sedermera riksdagens gehör vid omröstning den 17 december 2008. Vid genomgång av utskottsbetänkandets motivering för avslag av vår motion finner vi emellertid inget som motsäger värdet av att denna motion istället bifalles. I avsaknad av sådan motivation för avslag på förra årets motion väcker vi ånyo en likalydande motion i år.

Risker som polisen ständigt utsätts för

Polisycket är speciellt. Det är ett utsatt yrke, inte minst i så kallad yttre tjänst där stora risker dagligen tas. Det bevisas av upprepade tragiska händelser där såväl medborgare som poliser skadas eller till och med får sätta livet till exempelvis när personer ska hämtas av polisen för vård eller till förhör. När den typen av sorgliga händelser sker startar automatiskt en diskussion kring polisens yrke, utbildning och kompetens. En sådan diskussion är naturligtvis välkommen, men det ska inte behövas ständigt nya fall för att utlösa ännu en sådan utan att konkreta planer på en förändring kommer till stånd.

Fel! Okänt namn på

Kvantitetsförbättring

Alliansregeringens införlivade vallöfte om fler nyutbildade poliser är en mycket välkommen reform som påtagligt kommer att öka rättssäkerheten för medborgarna. När detta är sagt bör en diskussion om hur man kan uppdatera och höja kvaliteten inom polisutbildningen nu följa. Denna bör ta fasta på såväl grund- som vidareutbildningen av poliser samt den till utbildningen alltid kopplade forskningen och utvecklingen av undervisningsområdet och, i det här fallet, även yrkesutövningens professionalitet.

Kvalitetsförbättring

Polisens grundutbildning i dag består av två års teori på Polishögskolan och sex månaders praktik, varefter man är behörig polis och kan börja arbeta i yttre tjänst. Att denna polisutbildning bör göras om till en treårig högskoleutbildning finns det flera goda skäl till, dock i beaktande av att polisyrket har en bredd av arbetsuppgifter från mycket enkla till extremt kvalificerade.

Ett sådant argument är att flertalet liknande viktiga samhällsfunktioner, såsom inom sjukvården och socialtjänsten, oftast har minst en treårig högskoleutbildning med eller utan praktik inräknad. Utvecklingen mot minst treåriga högskoleutbildningar på samhällstjänstens område är också i god samklang med den pågående så kallade Bolognaprocessen inom universiteten i Europa, som syftar till att EU-harmonisera olika utbildningar så att man lättare kan jämföra dem och sträva efter utbytbara examina mellan unionens länder.

Ett annat viktigt argument för en treårig högskoleutbildning är att möjliggöra polisforskning. Det behövs forskning av poliser som tittar på konkreta situationer ute i den polisiära vardagen och inte som i dag huvudsakligen av kriminologer utan polisutbildning. Sådan polisforskning på polisens eget initiativ bör sedan ha stor potential att kunna användas som verktyg när den yrkesmässiga polisverksamheten utvecklas, till exempel i den riskabla yttre tjänsten som nyutbildade poliser först möter, men också till att löpande förnya innehållet och dess kvalitet i polisens grund- och vidareutbildning.

Motiv för innehåll

Av de risksituationer som beskrivits för bland annat den yttre tjänsten framgår att bristen på utbildning med beteendevetenskaplig och psykiatrisk inriktning utgör ett allvarligt tillkortkommande i dag. På grund av ständigt återkommande besvärande, dramatiska och tragiska incidenter där allvarlig personlighetsstörning eller psykisk sjukdom eller missbruk möter tjänstgörande poliser bör denna brist på basal kunskap inom det beteendevetenskapliga och psykiatriska området snarast avhjälpas.

I en sådan undervisning bör man kunna fokusera på den stora kunskap som i dag finns om hur man i sin yrkesroll ska bemöta personlighetsstörda och psykiskt sjuka personer och missbrukare. Det gäller exempelvis ökade kun-

Fel! Okänt namn på

skaper om hur allvarlig psykisk sjukdom eller missbruk kan ta sig både kroppliga och själsliga medicinska uttryck som polisen bör känna till och, förhoppningsvis, därför till viss del också lära sig känna igen på förhand. Detta bör kunna leda till ett bättre och säkrare bemötande av personer i sådana fall i den vardagliga yrkesutövningen, och därmed minska riskerna för skada för antingen personen ifråga eller för polisen själv.

Den beteendevetenskapliga och psykiatriska kunskapen kring svårare psykisk sjukdom eller missbruk syftar alltså till att lära både blivande (grundutbildning) och färdiga (vidareutbildning) poliser mer om att bedöma när det kan finnas fara för missbrukaren själv, allmänheten eller polistjänstemannen och när så troligen inte är fallet. Möjligheten till denna avvägning för polisen själv och inte enbart efter bedömning av sjukvården, som normalt inte primärt är med vid bemötandet utan oftast har efterfrågat handräckning av polisen för detta, medför att polisen lättare, och med upplevelse av större egen trygghet och säkerhet i samråd med professionell sjukvård och psykiatri, kan förstå och värdera de eventuella riskmoment som kan föreligga vid mötet med en potentiellt svårt psykisk sjuk eller missbrukande person. En större tillfredsställelse med att kunna hantera riskmoment och faror i mötet med svårbedömda situationer där beteendestörning eller psykisk sjukdom kan föreligga torde också öka välbefinnandet i polisarbetet och därmed ha positiva effekter på en utsatt arbetsmiljö i allmänhet.

Förslag av tillvägagångssätt

I samband med större generella förändringar av en nationell yrkesutbildning kan det vara klokt att först göra detta i steg för delar av utbildningen och noga utvärdera resultatet. Vårt förslag är därför följande:

- ? Erbjud sex månaders vidareutbildning av behöriga poliser i beteendevetenskapens och psykiatrins grunder med fokus på bedömning av farlighet och säkert bemötande och hantering av personer i sådana situationer.
- ? Gör detta i projektform vid endast ett eller högst ett par lämpliga lärosäten, förslagsvis som en uppdragsutbildning.
- ? Förbered innan start, i projektplanen, för en utvärdering av resultatet efter två till tre år från genomgången vidareutbildning.

Utvärderingen bör inriktas på både praktisk effekt, om utbildningen har medfört en minskad risk med till exempel färre allvarliga incidenter som variabel, och teoretisk effekt – till exempel om relevanta utvecklings- och forskningsprojekt inom polisen kommit till stånd som en konsekvens av den genomgångna utbildningen. Målet med utvärdering är att primärt kunna bedöma huruvida en vidareutbildning i beteendevetenskap och psykiatri är av mindre eller större värde för fortsatta sådana satsningar på dessa eller fler av polisens utbildningscentrum, alternativt om undervisning i tillämpliga delar av beteendevetenskap och psykiatri bör införlivas i grundutbildningen av poliser.

Fel! Okänt namn på

Stockholm den 28 september 2009

Finn Bengtsson (m)

Mikael Cederbratt (m)